

Huddinge

Datum
2026-08-18

Diarienummer
NSN-2025/440

NATURVÅRDSPLAN FÖR HUDDINGE KOMMUN 2026–2029

NATURVÅRDSPLAN FÖR HUDDINGE KOMMUN 2026–2029

Miljö- och bygglovsförvaltningen, natur- och klimatavdelningen

Arbetsgrupp: Kristin Lundvall, Richard Vestin, Nicklas Johansson, Marie Odsjö, Andreas Moritz.

Antagen av natur- och stadsmiljönämnden den XX XXXX 2026

Dokumentansvarig: Chefen för natur- och klimatavdelningen

Diarienummer: NSN-2025/440

Omslagsfoto: Stensättra våtmark i Flemingsbergsskogen, Dan Jansson. Vattenbuffel i Lissma, Nicole Karlsson Kentö. Bredbandad ekbarkbock Björksättra, Richard Vestin.

Innehåll

Inledning	3
Förhållningssätt till andra kommunala styrdokument	3
Styrning	3
Uppföljning av naturvårdsplanen	4
Sammanfattning	4
Huddinges natur och gröna infrastruktur	5
Basuppdragets omfattning	5
Skötselplaner för naturreservat	7
Friluftsliv och besöksstryck i Huddinges natur	7
Externa bidrag	8
LONA-bidrag	8
LOVA-bidrag	8
Miljöersättning för betesmarker och slåtterängar	8
Bidrag för bekämpning av invasiva arter	8
Restaureringsbidraget/akvatisk restaurering	8
Åtgärder	9
Prioritet 1	9
Ängsslåtter	9
Våtmarksslåtter och våtmarksputs	9
Naturbetesmark	9
Lövskogsskötsel	10
Skötsel av skyddsvärda trädmiljöer	10
Skog intill bebyggelse	10
Bekämpning av invasiva arter	11
Gränsmarkering	11
Lokala åtgärdsplaner/-program för vatten (LÅP)	11
Återskapa våtmarker	12
Återställa små vattendrag och hydrologisk restaurering	12
Skötsel av befintliga friluftsanordningar	13
Verksamhetsstöd	14
Uppföljning av naturtyper, arter och friluftsliv	14
Prioritet 2	14
Naturvårdsbränning	14
Generell skötsel	15
Naturmark utanför naturreservat	15
Specifika skötselåtgärder för respektive naturreservat	15
Anläggning av nya friluftsanordningar	16
Underlag	17
Bilagor	20

Inledning

Syftet med naturvårdsplanen är att konkretisera vad som ska genomföras under planperioden 2026–2029 för att bidra till att uppfylla syftena med naturreservaten och kommunens övriga styrdokument gällande natur och friluftsliv. På så sätt bevaras natur- och kulturmiljövärden samtidigt som naturen tillgängliggörs för besökare.

Naturvårdsplanen bidrar också till att uppfylla FN:s globala mål nr 15 Ekosystem och biologisk mångfald samt till de nationella miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. Naturvårdsplanen utgår också ifrån Länsstyrelsens Regionala handlingsplan för grön infrastruktur gällande strandängar, ekmiljöer och barr- och blandskog.

Förhållningssätt till andra kommunala styrdokument

Naturvårdsplanen presenterar förslag på åtgärder som ska genomföras för att bidra till att uppnå målen i:

- Kommunfullmäktiges beslut gällande kommunens naturreservat.
- Miljöprogram för Huddinge kommun 2026–2029
 - Temaområde 2 Vatten
 - 2.1 Förbättrad vattenkvalitet
 - 2.2 Bibehålla och utveckla naturliga ekosystem med goda livsmiljöer
 - Temaområde 3 Biologisk mångfald och friluftsliv
 - 3.1 Stärkt biologisk mångfald i bebyggd miljö
 - 3.2 Tillgänglig natur för alla invånare
 - 3.3 Stärkt biologisk mångfald i natur- och jordbruksmark
 - 3.4 Bekämpa och minska spridning av invasiva arter
- Mål och budget 2026–2028 och kommunfullmäktiges mål om att värna biologisk mångfald och god vattenstatus.
- Översiktsplan 2050 för Huddinge kommun.
- Strukturprogram för natur och friluftsliv i Huddinge kommun
- Åtgärdsplan för Orlången 2015–2021-som förlängts t o m 2027
- Åtgärdsplan för Trehörningen 2015–2021 - som förlängts t o m 2027
- Drevviken, lokalt åtgärdsprogram
- Långsjön, lokalt åtgärdsprogram
- Magelungen och Forsån, lokalt åtgärdsprogram
- Samverkansprogram Tyresåns avrinningsområde 2024–2029

Styrning

Naturvårdsplanen antas av natur- och stadsmiljönämnden. Naturvårdsplanen presenterar förslag på åtgärder som ska genomföras under planperioden som behövs för att uppnå målen i kommunens styrdokument gällande natur och friluftsliv. Alla åtgärder i naturvårdsplanen bedöms inte rymmas inom nämndens

ordinarie ram. För att kunna genomföra åtgärderna i naturvårdsplanen i sin helhet behövs särskilda satsningar i Mål och budget men även externa medel bör sökas där så är möjligt. Målet är att presenterade åtgärder hanteras inom ramen för kommunens ordinarie budgetprocess.

Uppföljning av naturvårdsplanen

Naturvårdsplanen följs upp efter planperiodens slut. Uppföljningen redovisas till natur- och stadsmiljönämnden. Natur- och stadsmiljönämnden ansvarar för uppföljning och aktualitetsprövning. Senast 2029 påbörjas en aktualitetsprövning och revidering av planen.

Sammanfattning

Natur- och stadsmiljönämnden har i uppdrag att sköta och förvalta kommunens naturreservat och biotopskyddsområde samt övrig kommunägd natur och övriga områden som ingår i förvaltningsuppdraget. Det innebär att nämnden förvaltar 47 % av Huddinge kommuns yta och majoriteten av den arealen består av mycket skyddsvärd natur med höga värden för biologisk mångfald och friluftsliv. Flera naturtyper kräver skötsel för att bibehålla sina naturvärden. Huddinges natur har också ett högt besöksstryck och ett stort antal anordningar för friluftsliv. När mätningar med hjälp av mobildata har genomförts på besöksstryck är det Orlången, Gömmaren och Flemingsbergsskogens naturreservat som hamnar i topp. Analyser av hur många invånare som bor inom 800 meter gångavstånd från varje större naturområde visar att det högsta besöksstrycket potentiellt finns vid Korpberget, Drevvikens naturreservat, Trångsundskogen, Källbrinkskogen och Kynäsberget.

Både natur och friluftsliv lyfts fram i kommunens styrdokument som prioriterade områden. Ett skyddat område ska skötas för att dess natur- och kulturmiljövärden ska bevaras, men också för att tillgängliggöra området för besökare. För att säkerställa att naturreservatens syften uppnås, sköts naturreservaten enligt skötselplaner. För att kunna genomföra åtgärderna i naturvårdsplanen i sin helhet behövs särskilda satsningar genom Mål och budget men även externa medel bör sökas där så är möjligt.

De åtgärder som lyfts fram i naturvårdsplanen som prioriterade berör slätterängar, våtmark/strandängar, naturbetesmark, lövskog, värdefulla trädmiljöer, skog intill bebyggelse, invasiva arter, naturreservatsgränser, befintliga friluftsanordningar, vattenvårdsåtgärder, våtmarker, restaurering av vattendrag samt uppföljning och införande av ett verksamhetssystem. Åtgärder med prioritet 2 är att genomföra naturvårdsbränning, åtgärder inom generell skötsel, specifika skötselåtgärder för respektive naturreservat samt anläggning av nya friluftsanordningar.

Huddinges natur och gröna infrastruktur

Huddinges natur är omväxlande och innehåller många olika naturtyper. Större sammanhängande skogsområden finns i Flemingsbergsskogen, Paradisets naturreservat med omgivningar samt i Ågesta friluftsområde och Lännaskogens naturreservat. Ett på många håll småskaligt odlingslandskap, som ger förutsättningar för en hög biologisk mångfald, finns på flera platser i kommunen, bland annat runt sjön Orlången och i Lissmadalgången. Huddinge har 22 sjöar och många vattendrag och våtmarker. I några sjöar och vattendrag är naturvärdena mycket höga.

I Huddinge kommun finns höga naturvärden ur ett regionalt perspektiv kopplade till gamla ekar och ekmiljöer samt till gammal barrskog och strandängar. En ändamålsenlig skötsel av dessa naturtyper gynnar biologisk mångfald och naturvärden och är viktigt även i ett regionalt perspektiv. Huddinges natur och grön infrastruktur beskrivs mer utförligt i bilaga 1.

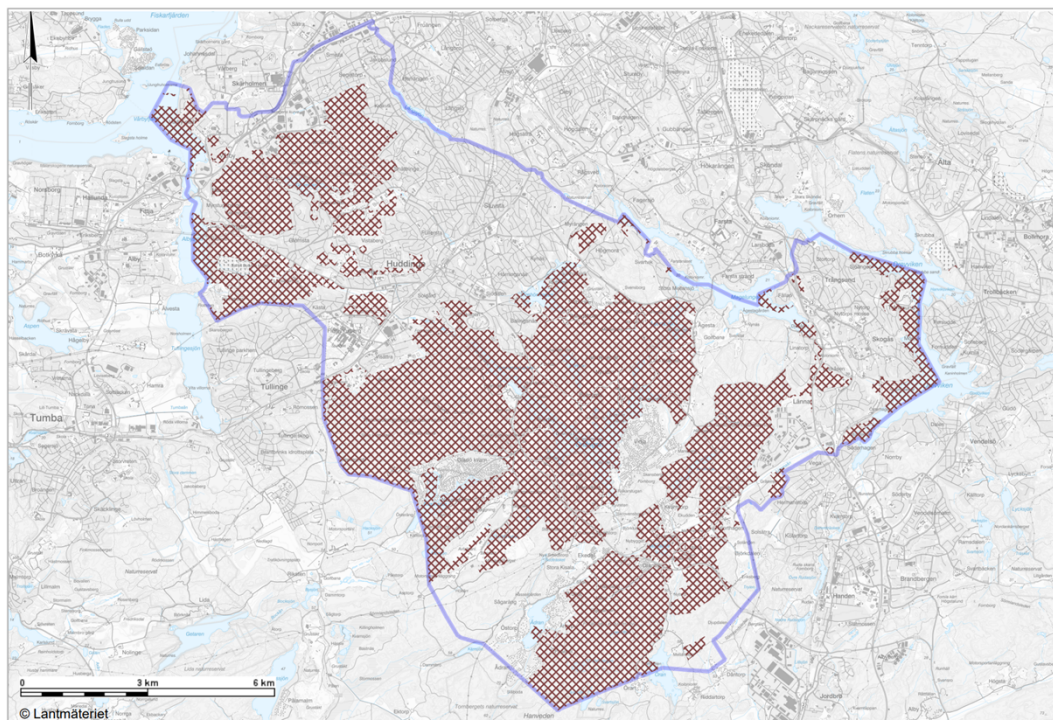
Basuppdragets omfattning

Natur- och stadsmiljönämnden har i uppdrag att sköta och förvalta kommunens naturreservat och biotopskyddsområde samt övrig kommunägd natur och övriga områden som ingår i förvaltningsuppdraget. Elva av kommunens naturreservat är kommunalt bildade och ett är bildat av Länsstyrelsen men förvaltas av kommunen. Naturreservat bildas för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller för att tillgodose behovet av friluftsområden. Skötseln av naturreservaten och biotopskyddet regleras i områdenas beslut och skötselplaner med stöd av miljöbalken.

Natur- och stadsmiljönämnden förvaltar tolv naturreservat och ett biotopskyddsområde med en sammanlagd areal på 5 400 hektar. I naturreservaten finns sjöar och skogar som lämnas att utvecklas fritt utan skötsel men en stor del av marken kräver skötsel och hävd för att naturvärdena ska bibehållas och utvecklas. Skötseln av naturreservaten regleras i reservatens beslut och skötselplaner med stöd av miljöbalken. Det är framför allt slätterängar, betesmarker, våtmarker, jätteekar och lövskogsmiljöer som är beroende av skötsel för att den biologiska mångfalden ska bevaras.

För att uppnå naturreservatens syfte gällande allmänhetens tillgänglighet ska naturreservaten vara tillgängliga för besökare och därför finns det 33 mil markerade vandringsleder (Sörmlandsleden borträknad), ett hundratal reservatsentréer med informationstavla, två fågeltorn, tre flytbryggor, 26 grillplatser, 11 vindskydd, 258 stängselgenomgångar, 6 km spänger och flera olika typer av informationstavlor. Alla dessa anordningar för friluftslivet kräver underhåll och skötsel.

Utöver den skyddade naturen finns 1 400 hektar kommunal naturmark utanför detaljplanerad mark. Här finns skog, ekmiljöer, ängar och betesmarker som behöver skötas med slåtter, bete och lövskogsskötsel för att inte växa igen och för att bibehålla sina naturvärden. Prioriteringar behövs så att områden med högst naturvärden och störst skötselbehov åtgärdas i första hand. Även åtgärder för allmänhetens tillgång till naturen är aktuell här.

47 % av Huddinge kommuns yta utgörs av naturreservat och kommunal naturmark utanför detaljplan och förvaltas av natur- och stadsmiljönämnden. Kartan framgår också av bilaga 2.

Skötselplaner för naturreservat

Enligt förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken 3 § ska kommunen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan skall ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplanen beskriver de åtgärder som behöver vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås eller tillgodoses, och som får vidtas av förvaltaren inom ramen för dennes befogenheter och ansvar.

I skötselplanerna för naturreservaten i Huddinge finns ett antal skötselområden (bilaga 3):

Skötselområde	Antal områden	Areal (ha)
Generell skötsel	121	1946
Skötselområden + områden som saknar zoninformation	34	581
Zon A (fri utveckling)	259	2109
Zon B (naturvårdande skötsel, oftast lövskogsskötsel)	155	611
Zon C (naturvårdande skötsel eller bete)	62	194
Zon D (oftast slätter eller bete men kan även vara annan naturvårdande skötsel)	26	67
Zon E (område mot bebyggelse där åtgärder får genomföras så att inte träd faller på hus)	39	29

Friluftsliv och besöksstryck i Huddinges natur

I Huddinges naturreservat är ett av syftena med naturreservaten att bevara värden för det rörliga friluftslivet. Områdena behöver då vara tillgängliga i form av ändamålsenliga entréer, leder och information. Flera av Huddinges naturreservat är mycket välbesökta och en besöksundersökning som genomförts med hjälp av mobildata visade att Huddinges naturreservat och friluftsområden hade över 1,8 miljoner besök 2021. De mest välbesökta naturreservaten i Huddinge är Orlångens naturreservat, Gömmarens naturreservat och Flemingsbergsskogens naturreservat. Den största ökningen av antal besökare 2019-2021 har dock skett i Paradisets naturreservat. Det ställer stora krav på friluftsanordningar och information för att minska slitage på naturen och på att kanalisera besökare men också att se till att besökarnas upplevelser blir positiva.

Flest besök sker på helger. Resultatet av besöksundersökningen visar på behovet av särskilda satsningar på tillgänglighet, kanalisering och åtgärder för friluftslivet.

I arbetet med framtagandet av ett strukturprogram för natur och friluftsliv har en analys gjorts av hur många invånare som bor inom 800 meter gångavstånd från varje större naturområde som omfattas av strukturprogrammet. Det högsta besöksstrycket utifrån denna analys, finns vid Korpberget i Vårby Gård, med över 350 invånare per hektar grönyta. I östra delen av kommunen är besöksstrycket också stort, särskilt på Drevvikens naturreservat med en begränsad yta på land

(cirka 125 invånare per hektar), men också Trångsundskogen (55 invånare per hektar). Andra områden med begränsad yta och relativt hög befolkningstäthet är Källbrinkskogen och det föreslagna reservatet vid Kynäsberget (>50 invånare per hektar).

Externa bidrag

För att genomföra åtgärderna i naturvårdsplanen i sin helhet behövs externa medel sökas. Exempel på externa bidrag som kan sökas för naturvård- och friluftslivsprojekt är:

LONA-bidrag

Den lokala naturvårdssatsningen, LONA, är ett bidrag som ska stimulera kommuners och ideella föreningars långsiktiga naturvårdsengagemang. Via LONA finns möjlighet att få upp till 50 procent i bidrag för att genomföra projekt till nytta för naturvård, friluftsliv och folkhälsa. För våtmarksprojekt finns i dagsläget möjlighet att få upp till 90 % i bidrag.

LOVA-bidrag

Lokala åtgärder för bättre havs- och vattenmiljö kan få stöd genom LOVA-bidrag. Bidraget kan sökas hos Länsstyrelsen och går framför allt till kommuner, föreningar och andra sammanslutningar. Bidraget kan användas för olika insatser, som att bekämpa övergödning, minska spridningen av miljögifter från fritidsbåtar, restaurera vattenmiljöer, samordna åtgärder och ta hand om förlorade fiskeredskap. Projekt som handlar om internbelastning i sjöar och kustvatten kan få upp till 90 procent i bidrag. Övriga projekt kan få upp till 80 procent i bidrag.

Miljöersättning för betesmarker och slätterängar

Kommunen kan få ersättning för skötsel och bevarande av betesmarker, slätterängar, skogsbete, mosaikbetesmarker eller gräsfattiga marker från Länsstyrelsen.

Bidrag för bekämpning av invasiva arter

Historiskt sett har det funnits möjlighet att söka ersättning hos länsstyrelsen för bekämpning av invasiva arter. Dock inte de senaste åren.

Restaureringsbidraget/akvatisk restaurering

Restaureringsbidraget söks hos länsstyrelsen och ska stärka hotade arter och ekosystemtjänster. Bidraget kan inte gå till projekt för våtmarker.

Åtgärder

Här presenteras förslag på åtgärder som bör genomföras under planperioden och som behövs för att bidra till att uppnå målen i kommunens styrdokument gällande natur och friluftsliv.

Prioritet 1

Ängsslåtter

Ängsslåtter är mycket viktig för den biologiska mångfalden och ängarna behöver skötas med årlig slåtter för att naturvärdena ska bibehållas. Se bilaga 4.

Åtgärd: Ängsslåtter på 25–30 hektar äng.

Behov: 25–35 ha årligen.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Driftmedel inom ordinarie ram.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Årligen

Våtmarksslåtter och våtmarksputs

Våtmarksslåtter och våtmarksputs kan behövas på strandängar där det inte går att använda betesdjur eller där betestrycket är för lågt. Åtgärden genomförs för att gynna biologisk mångfald och i synnerhet vadarfåglar och för att hindra marker från att växa igen. Våtmarksslåtter är också viktiga för att sköta våtmarker i syfte att rena vatten. Den totala arealen ytor som har behov av våtmarksputs/slåtter uppgår till ca 50 ha men alla ytor behöver inte skötas varje år och beror på betestryck mm. Se bilaga 5.

Åtgärd: Våtmarksslåtter och våtmarksputs på ca 5–15 hektar strandäng och våtmark.

Behov: 25 ha årligen.

Finansiering: Driftmedel inom ordinarie ram.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Årligen

Naturbetesmark

Naturbetesmarker är en av de artrikaste naturmiljöerna i Sverige och att se till att dessa marker betas är mycket viktigt för biologisk mångfald. Den totala arealen av kommunens naturbetesmark är 400 hektar som omgärdas av drygt 9 mil stängsel. Se bilaga 6.

Åtgärd: Upplåtelse av betesmark till djurhållare, stängsling, betesplanering, tillsyn av betesdjur.

Behov: 300–400 ha.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten och samhällsbyggnadsavdelningen (SBA) vid kommunstyrelsens förvaltning i och med att SBA är ansvariga för gårdsarrendeavtalen.

Finansiering: Driftåtgärder inom ordinarie ram. Dock kan särskilda satsningar behövas till större stängselarbeten. Investering av nya stängsel sker inom ordinarie mål- och budgetprocess.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Årligen

Lövskogsskötsel

Många arter är knutna till och beroende av lövskog. Lövskogsskötsel behövs för att inte barrträd ska konkurrera ut lövträd. Se bilaga 7.

Åtgärd: Lövskogsskötsel på 15 hektar.

Behov: 40 ha per år.

Finansiering: Driftmedel inom ordinarie ram.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Årligen

Skötsel av skyddsvärda trädmiljöer

Friställningen av skyddsvärda jätteträd och trädmiljöer behöver utföras som punktinsatser för att inte oersättliga naturvärden ska gå förlorade tillsammans med de flerhundraåriga träden. Se bilaga 8. Några ytor överlappar dock med lövskogsskötsel och några ytor har redan hanterats och därför behöver aktuell areal utredas.

Åtgärd: Samtliga värdefulla trädmiljöer med akut vårdbehov och vårdbehov inom tio år åtgärdas enligt länsstyrelsens inventering. Aktuell areal behöver utredas.

Behov: Åtgärden bedöms uppfylla behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Driftmedel inom ordinarie ram/egen personal.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Skog intill bebyggelse

I områden där naturreservat gränsar mot bebyggelse behöver en förebyggande skötsel genomföras genom att riskträd identifieras och tas ner vid behov. Se bilaga 9.

Åtgärd: Proaktiv skötsel av 10 ha skog intill bebyggelse med riskbedömning och åtgärd.

Behov: Åtgärden bedöms uppfylla behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Genomförs med egen personal alternativt med driftmedel inom befintlig ram.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Bekämpning av invasiva arter

Invasiva arter konkurrerar ut inhemska arter och är negativt för biologisk mångfald. Bekämpning av invasiva arter behöver ske systematiskt och kontinuerlig för att inte tidigare insatser ska vara förgäves.

Åtgärd: Systematisk bekämpning av jätteloka och jättebalsamin. Blomsterlupin bekämpas i ängar och naturbetesmarker. Bevakning av metoder för bekämpning av parkslide samt bevakning av kommande lagstiftning inom området.

Behov: Bekämpning av invasiva arter i enlighet med EU-lagstiftning och nationell lagstiftning

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Driftmedel inom ordinarie ram.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Årligen

Gränsmarkering

Markering av naturreservatens gränser är viktigt ur både juridiska och biologiska aspekter. Huddinges naturreservat har en sammanlagd längd naturreservatsgräns på knappt 14 mil.

Åtgärd: Gränsmarkeringsunderhåll av 2–3 mil naturreservatsgräns årligen.

Behov: Åtgärden bedöms uppfylla behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Åtgärden genomförs i huvudsak med egen personal och med drift- och investeringsmedel inom ordinarie ram men särskild satsning kommer att behövas för att finansiera åtgärden.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Årligen

Lokala åtgärdsplaner/-program för vatten (LÅP)

Lokala åtgärdsplaner/-program för vatten syftar till att nå miljökvalitetsnormen för vatten och har stöd i EU:s ramdirektiv för vatten. Kvarstående LÅP-åtgärder som natur- och stadsmiljönämnden ansvarar för är följande åtgärder;

- Projektera och genomföra åtgärder inom Flemingsbergsvikens avrinningsområde i Lövstaån. Åtgärdsplan för Orlången.
- Slutföra åtgärder i Balingsholmsdalgången. Åtgärdsplan för Trehörningen.
- Bevara och återskapa sumpskogar, våtmarker med mera.
- Arrendeavtal med vattenskyddande åtgärder. Åtgärdsplanerna för Orlången och Trehörningen.

Behov: Åtgärden bedöms uppfylla behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten med undantag av åtgärder som sker i gårdsarrendeavtal där samhällsbyggnadsavdelningen vid kommunstyrelsens förvaltning ansvarar.

Finansiering: LONA-bidrag för en del av åtgärderna. Investering sker inom ordinarie mål- och budgetprocess.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Återskapa våtmarker

Våtmarker är viktiga ur en rad olika aspekter så som vattenrening, biologisk mångfald, minskad översvämningsrisk, kolinlagring, grundvattenbildning och rekreation.

Åtgärd: Återskapa våtmark i enlighet med kommunfullmäktiges målvärde 2030 för indikatorn areal återskapat våtmark (ha) sedan 2011, dvs minst 5–10 hektar under åren 2026–2029. Som underlag för urval av områden används natur- och stadsmiljönämndens beslut den 27 mars 2025 om att påbörja arbetet med att återskapa 25 våtmarker.

Behov: Arealen av potentiella våtmarker att återskapa är större än åtgärden (enligt den inventering av var i kommunen våtmarker kan återskapas som genomfördes 2024) men åtgärden bedöms vara ett bra steg på vägen.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: LONA-bidrag för en del av åtgärderna. Investering sker inom ordinarie mål- och budgetprocess.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Under planperioden.

Återställa små vattendrag och hydrologisk restaurering

Inom ramen för samverkansprogrammet för Tyresåns avrinningsområde 2024–2029 tas en uppdaterad biotopkartering för vattendrag fram under 2025/2026.

Åtgärd: Restaurering av vattendrag i enlighet med Tyresåns vattenvårdsförbunds utredning *Restaurering av vattendrag i Tyresåns avrinningsområde*, 2025.

Utredningen utgår från befintlig biotopkartering från 2012 men är en uppdaterad version. Prioriterade åtgärder som valts ut att genomföras eller påbörjas inom planperioden är:

- Lissmaån, storskalig återmeandring och etablering av kantzon.

- Bäck från Mörtsjön, återställa strukturer och bestämmande sektioner, undvika rensning, etablera kantzon.
- Ormputtenbäcken, undersöka vandringshinder, återföring av strukturer i bäckfåran.
- Ådranbäcken, åtgärda vandringshinder, etablera kantzon.
- Bäck från Trehörningen-Hanveden, vandringshinder, återställa strukturer och bestämmande sektioner, etablera kantzon.
- Kvarnsjöbäcken/Ebbadalsdiket, vandringshinder, minimitappning/anpassad reglering av Kvarnsjön, återställning av strukturer, etablera kantzon.

Behov: Restaurering av påverkade vattendrag är stort i kommunen enligt biotopkarteringar av vattendrag. Åtgärden är ett urval av åtgärdsförslag från rapporten.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Mindre kostnader kan eventuellt bekostas inom befintlig drift- eller investeringsram. Merparten av åtgärden kommer dock sannolikt att kräva särskilda satsningar och externa bidrag. Storskalig återmeandering av Lissmaån är det mest kostsamma förslaget och uppskattas i rapporten till mellan 9–12 miljoner kr. För den typen av åtgärder behövs sannolikt en kombination av externa bidrag och investeringsmedel.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Skötsel av befintliga friluftsanordningar

Det finns ett hundratal anordningar för friluftslivet som behöver kontinuerlig skötsel och underhåll för att naturreservaten ska vara tillgängliga för allmänheten. Friluftsanordningar är till exempel vandringsleder, ridleder, reservatsentréer, reservatsparkeringar, informationstavlor, grillplatser, fågeltorn, flytbryggor, vindskydd, spänger, soptunnor, stättor och grindar.

Åtgärd:

1. Inventera samtliga friluftsanordningar och dess status och lägg in i verksamhetssystem.
2. Drift och underhåll av friluftsanordningar i behov av skötsel.

Behov: Åtgärden uppfyller behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Drift- eller investeringsmedel ordinarie budgetram. Om behovet vid en inventering visar sig vara stora kan en särskild satsning behövas.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Årligen

Verksamhetsstöd

De verksamhetsstöd som finns tillgängliga för naturvårdsarbetet är framför allt kommunens GIS-system, Naturkartan, Miljöbarometern, felanmälningssystem etc. Däremot saknas ett ändamålsenligt förvaltningssystem som kan hantera skötsel av stora arealer mark och hundratals anordningar. Ett sådant verksamhetsstöd är nödvändigt för att kunna arbeta effektivt och planerat, följa upp åtgärder och för att kunna förutse kostnader.

Åtgärd: Införande av verksamhetssystem för skötsel av ytor och anordningar.

Behov: Åtgärden uppfyller behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Driftmedel inom ordinarie ram.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: 2027.

Uppföljning av naturtyper, arter och friluftsliv

Uppföljning behövs för att kunna bedriva en ändamålsenlig naturvårdsskötsel. Det är viktigt att följa upp om genomförda naturvårdsinsatser får avsedd effekt. Det kan handla om uppföljning av betestryck, kärlväxtinventering i ängar, groddjursinventering i befintliga och återskapade våtmarker, fågelinventering, insektsinventering, moss- och lavinventering osv.

Åtgärd: Uppföljning av naturtyper, arter och friluftsliv. Artrapportering sker i Artportalen.

Behov: Åtgärden uppfyller behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Egen personal och driftmedel inom ordinarie ram.

Prioritet: 1

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Prioritet 2

Naturvårdsbränning

Många arter gynnas av eller är helt beroende av bränder. Naturvårdsbränning genomförs för en ökad biologisk mångfald. I flera av naturreservatens skötselplaner finns stöd för naturvårdsbränning.

Åtgärd: Ta fram en brandplan och genomför minst en naturvårdsbränning.

Behov: Okänt.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Externa bidrag behövs för åtgärden.

Prioritet: 2

När det ska vara genomfört: Under planperioden.

Generell skötsel

I områden som enligt skötselplanen kategoriseras som ”generell skötsel” är skötselbehovet svårt att avgöra. Skötselbehovet i dessa områden behöver kartläggas. Se bilaga 10.

Åtgärd: Kartläggning och prioritering av områden i naturreservaten som har generell skötsel.

Behov: Behovet av att genomföra åtgärder för friluftsliv och biologisk mångfald i områden med generell skötsel är sannolikt stort.

Finansiering: Åtgärden ingår i basuppdraget men särskild satsning kan behövas för att finansiera åtgärden.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Prioritet: 2

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Naturmark utanför naturreservat

Det saknas en heltäckande kartläggning av naturvärden på kommunal mark utanför naturreservat och detaljplan. För att ange åtgärdsbehovet på denna yta behöver en naturvärdeskartläggning med tillhörande skötselplan tas fram. Områden som avses är exempelvis Vårby gravfält, Flottsbro, Källbrink-Vistaberg, Lövsta, Grantorp-Flemingsbergs gård, Kynäsberget, öster om Paradiset mfl. Bilaga 11.

Åtgärd: Framtagande av naturvärdeskartläggning och skötselplan över ej planlagd naturmark utanför naturreservat. Ej planlagd naturmark utanför naturmark uppgår till 1 400 hektar. Områden som är planerade att bevaras prioriteras.

Behov: Behovet av skötsel på naturmark utanför naturreservat bedöms vara stort.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Åtgärden ingår i basuppdraget men särskild satsning/externa bidrag kan behövas för att finansiera åtgärden.

Prioritet: 2

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Specifika skötselåtgärder för respektive naturreservat

Utöver arbete med gränsmarkering, våtmarker, lövskogsskötsel, finns specifika åtgärder i naturreservatens respektive skötselplaner. Uppföljning av naturvårdsplan 2022-2025 kan användas som utgångspunkt för åtgärder som kvarstår att genomföras men fastställs i naturvårdsenhetens årliga arbetsplan.

Åtgärd: Genomföra utvalda kvarstående skötselåtgärder. Det kan handla om exempelvis:

- Färdigställa informationstavlor för Drevviken och Gladö Kvarnsjöns naturreservat.
- Åtgärder i Balingsta allé
- Återskapa sumpskogar Trångsundsskogens naturreservat.
- Frihuggning av solitära träd i Gömmarens naturreservat.
- Restaurering av Nybygget i Lissmadalens naturreservat.
- Ringbarka träd i Paradisets naturreservat.
- Anpassningar för personer med funktionsnedsättning i Drevvikens naturreservat.
- Uppsättning av vindskydd, bord med sittplatser, grillplats i Gladö Kvarnsjöns naturreservat.

Behov: Åtgärden uppfyller behovet.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Drift- eller investeringsmedel inom ordinarie mål- och budgetprocess.

Prioritet: 2

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Anläggning av nya friluftsanordningar

På vissa ställen i reservaten saknas friluftsanordningar som föreslås i reservatens skötselplaner eller som behövs för att kanalisera besökare och minska slitage eller som har efterfrågats av allmänheten.

Åtgärd:

- Satsning på entréer med bland annat ledcentral och förbättrad vägvisning vid Björksättra, Sundby, Balingsta, Ågesta och Gladövik.
- Förbättrad tillgänglighet från Sjödalens till Orångens naturreservat och runt Trehörningen i Sjödalens.
- Ledcentral/spårcentral vid Långängen i Gömmarens naturreservat.
- Naturstig i Gömmarens naturreservat.

Behov: Under planperioden bedöms åtgärden uppfylla behovet. Men med fortsatt bostadsbyggande och ökad befolkningstillväxt och slutsatser från strukturprogram för natur och friluftsliv förväntas behovet av att tillgängliggöra natur med friluftsanordningar öka.

Ansvarig funktion: Naturvårdsenheten.

Finansiering: Drift- eller investeringsmedel enligt ordinarie mål- och budgetprocess men särskilda satsningar eller externa bidrag kan behöva sökas.

Prioritet: 2

När det ska vara genomfört: Inom planperioden.

Tabellen nedan sammanfattar avsnittet om åtgärder där gröna åtgärder bedöms ligga i linje med behovet och gula rader är behovet av åtgärder större än åtgärden:

Åtgärd	Planerad omfattning av åtgärd 2026-2029	Behov av åtgärd utifrån reservatsbeslut, reglemente eller lag	Prioritet
Ängsslåtter	25-30 ha/år	25-35 ha/år	1
Våtmarksslåtter/puts	5-15 ha/år	25 ha/år	1
Naturbetesmark	300 ha/år	400 ha/år	1
Lövskogsskötsel	15 ha/år	40 ha/år	1
Skötsel av värdefulla trädmiljöer	Samtliga värdefulla trädmiljöer med akut vårdbehov och vårdbehov inom 10 år	Samtliga värdefulla trädmiljöer med akut vårdbehov och vårdbehov inom 10 år	1
Skog intill bebyggelse	10 hektar	10 hektar	1
Bekämpning av invasiva arter	Systematisk bekämpning av jätteloka och jättebalsamin. Blomsterlupin bekämpas i ängar och naturbetesmarker/år	Bekämpning av invasiva arter i enlighet med EU-lagstiftning och nationell lagstiftning	1
Gränsmarkering	2-3 mil/år	2-3 mil per/år	1
Lokala åtgärdsprogram för vatten (LÅP)	Lövstaån, Balingsholmsdalgången, sumpskogar, våtmarker, vattenskyddande åtgärder	Lövstaån, Balingsholmsdalgången, sumpskogar, våtmarker, vattenskyddande åtgärder	1
Återskapa våtmarker	5-10 ha	Areal påverkade våtmarker med potential att återskapas är större än åtgärden.	1
Återställning av små vattendrag	Ett urval av åtgärder	Restaurering av påverkade vattendrag är större än åtgärden.	1
Skötsel av befintliga friluftsanordningar	1. Inventera samtliga friluftsanordningar 2. Drift och underhåll av friluftsanordningar i behov av skötsel	Åtgärden uppfyller behovet.	1
Verksamhetsstöd	Införande av verksamhetssystem	Åtgärden uppfyller behovet.	1
Uppföljning	Uppföljning av naturtyper, arter och friluftsliv	Åtgärden uppfyller behovet.	1
Naturvårdsbränning	Ta fram en brandplan	Okänt	2
Generell skötsel	Kartläggning	Behov av skötsel är sannolikt stort.	2
Naturmark utanför naturreservat	Kartläggning och skötselplan	Behov av skötsel är sannolikt stort.	2
Specifika skötselåtgärder	Kvarvarande åtgärder enligt skötselplaner.	Åtgärden uppfyller behovet.	2
Anläggning friluftsanordningar	Ett antal föreslagna nya anläggningar.	Åtgärden uppfyller behovet.	2

Underlag

Björksättrahälvöns naturreservat, beslut och skötselplan, 1998-02-09.

Besökare i Huddinges naturområden. 2022. Huddinge kommun.

Biotopkartering av vattendrag och förslag på åtgärder. Tyresån 2012, Huskvarna Ekologi 2012.

Drevvikens naturreservat, beslut och skötselplan, 2014-06-09.

Flemingsbergsskogens naturreservat, beslut och skötselplan, 2006-04-18.

Gladö Kvarnjöns naturreservat, beslut och skötselplan, 2014-06-09.

Gladöskogens naturreservat, beslut och skötselplan, 1998-02-09.

Gömmarens naturreservat, beslut och skötselplan 2005-09-26.

Huddinges natur, En redovisning av värdefull natur och grönstruktur för rörligt friluftsliv och biologisk mångfald. Underlagsrapport till Översiktsplan 2014 Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen Mars 2012 DEL 1. Huddinge kommun.

Lissmadalens naturreservat, beslut och skötselplan 2014-06-09.

Lännaskogens naturreservat, beslut och skötselplan, 2010-06-21.

Mål och budget 2026-2028. Huddinge kommun.

Orlångens naturreservat, beslut och skötselplan, 2010-09-13.

Paradisets naturreservat, beslut och skötselplan, 2010-06-21.

Restaurering av vattendrag i Tyresåns avrinningsområde Del 1: Sammanställning av åtgärder och kompletterande biotopkartering, Ekologigruppen - granskningsversion 2025.

Samverkansprogram Tyresåns avrinningsområde 2024-2029. Tyresåns vattenvårdsförbund.

Strukturprogram för natur och friluftsliv i Huddinge kommun.

Trångsundsskogens naturreservat, beslut och skötselplan, 2010-09-13.

Våtmarksutredning- GIS-analys för skapande av nya våtmarksytor i Huddinge kommun, Ekologigruppen 2024. Inklusive Bilaga 1, Åtgärdsförslag. Våtmarksinventering Huddinge, del 2, fördjupad förstudie. 2024.

Vägledning om utformning av skötselplan, Naturvårdsverket 2015.

Åtgärdsplan för Orlången 2015-2021

Åtgärdsplan för Trehörningen 2015-2021

Översiktsplan 2050, Huddinge kommun

Kartunderlag:

Grön infrastruktur: [LstAB Grön infrastruktur Stockholms län - WebbGIS](#)

Inventering av skyddsvärda trädmiljöer 2023: [LstAB Skötselbehov Trädmiljöer 2023 NKT - WebbGIS](#)

Interna kartunderlag Huddinge kommun:

- Friluftsojekt
- Hävdad mark
- NKA naturmark
- Skyddsvärda träd, WMS från Länsstyrelsen i Stockholm
- Skötselområden för naturreservat
- Stängsel
- Stängselpassager
- Vattenvård (ytör)
- Ängar

Bilagor

- Bilaga 1. Huddinges natur och gröna infrastruktur
- Bilaga 2. Kostnader sammanställning
- Bilaga 3. Mark som förvaltas av natur- och klimatavdelningen
- Bilaga 4. Skötselområden för Huddinges naturreservat
- Bilaga 5. Slätterängar
- Bilaga 6. Våtmarksslätter och våtmarkspåsar
- Bilaga 7. Betesmark
- Bilaga 8. Lövskogsskötsel
- Bilaga 9. Skötselbehov skyddsvärda trädmiljöer
- Bilaga 10. Skog intill bebyggelse
- Bilaga 11. Generell skötsel
- Bilaga 12. Ej planlagd naturmark
- Bilaga 13. Specifika naturvårdsåtgärder 2026-2029